

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2014 m. kovo 13 d.¹

Byla C-66/13

**Green Network SpA
prieš
Autorità per l'energia elettrica e il gas**

(Consiglio di Stato (Italija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Aplinka — Atsinaujinančių energijos išteklių skatinimas — Direktyva 2001/77/EB —
Kilmės garantijos — Valstybės narės ir Šveicarijos Konfederacijos dvišalio susitarimo dėl kilmės
garantijų pripažinimo sudarymas — Europos Sąjungos išorės kompetencija“

I – Įvadas

1. Pamatiniame 1971 m. kovo 31 d. Sprendime *Komisija prieš Tarybą*, vadinamajame *AETR*², Teisingumo Teismas įtvirtino principą, pagal kurį Europos ekonominė bendrija turi kompetenciją priimti tarptautinius įsipareigojimus ne tik tais atvejais, kai tai aiškiai numatyta EEB sutartyje, bet taip pat tais atvejais, kai tai netiesiogiai kyla iš Bendrijai suteiktos vidaus kompetencijos, ir pripažino, kad kai Bendrija priimdama bendras taisykles iš tikrųjų pasinaudojo savo vidaus kompetencija, jos lygiagreti išorės kompetencija tampa išimtinė ir dėl to valstybės narės netenka galimybės sutartimis su trečiosiomis valstybėmis priimti įsipareigojimų, galinčių daryti poveikį šioms taisyklėms ar pakeisti jų taikymo sritį.

2. Šia byla Teisingumo Teismui suteikiama galimybė patikslinti minėtos AETR doktrinos taikymo sąlygas įgyvendinant Europos Sąjungos politiką aplinkos apsaugos, konkrečiai kalbant, iš atsinaujinančių išteklių pagamintos energijos³ plėtros, srityje.

3. Šiais klausimais Teisingumo Teismo iš esmės prašoma atsakyti, ar tai, kad priimta 2001 m. rugsėjo 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/77/EB dėl elektros, pagamintos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, skatinimo elektros energijos vidaus rinkoje⁴, reiškia, jog valstybės narės atsisakė nacionalinės konkuruojančios kompetencijos ir neteko teisės sudaryti su trečiosiomis valstybėmis susitarimų dėl kilmės garantijų pripažinimo, leidžiančių nustatyti iš šių valstybių importuojamos elektros energijos žaliąją kilmę.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — 22/70, Rink. p. 263.

3 — Patogumo sumetimais šią energiją vadinsiu „žaliąja energija“.

4 — OL L 283, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 121.

4. *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) taip pat klausia, ar atsakymui į pirmesnę klausimą turi įtakos aplinkybė, kad atitinkama trečioji valstybė yra Šveicarijos Konfederacija, kuri su Europos ekonomine bendrija 1972 m. liepos 22 d. sudarė laisvosios prekybos susitarimą⁵, pagal kurio 13 straipsnio 1 dalį draudžiami kiekybiniai importo apribojimai ir lygiavėrio poveikio priemonės, nebent juos galima pateisinti šio susitarimo 20 straipsnyje⁶ nurodytomis priežastimis.

5. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo galiausiai klausia, ar atsakymai į pirmesnius klausimus būtų kitokie, jeigu nacionalinėje nuostatoje būtų daroma nuoroda ne į valstybės narės ir atitinkamos trečiosios valstybės, bet į šių dviejų valstybių sistemų operatorių išankstinį susitarimo sudarymą, kai jis visų pirma yra nerašytinis, neįtrauktas į oficialų aktą ir kai jo buvimą įrodo tik pareiškėjos pagrindinėje byloje patvirtinimas.

6. Šioje išvadoje pirmiausia teigsiu: kadangi kilmės garantijos priklauso sričiai, kurios didžiąją dalį jau reglamentuoja bendros taisyklės, kurios įsigaliojus Direktyvai 2001/77 laipsniškai buvo priimanamos siekiant vis išsamesnio suderinimo, Sąjunga dėl vykdomos vidaus kompetencijos įgijo išimtinę išorės kompetenciją, draudžiančią tokias nacionalinės teisės nuostatas, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias numatytas atitinkamos valstybės narės ir trečiųjų valstybių tarptautinių susitarimų dėl kilmės garantijų pripažinimo sudarymas.

7. Antra, tvirtinsiu, kad atsakymui į pirmesnę klausimą neturi įtakos aplinkybė, jog atitinkama trečioji valstybė yra Šveicarijos Konfederacija, su kuria Bendrija sudarė laisvosios prekybos susitarimą.

8. Trečia, pirmiausia teigsiu, kad į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus atsakyti nereikia, ir papildomai nurodysiu, kad išimtinė išorės kompetencija, kurią Sąjunga įgijo dėl vykdomos vidaus kompetencijos, atsižvelgiant į lojalaus bendradarbiavimo principą, taip pat draudžia nacionalinės teisės nuostatą, kurioje daroma nuoroda ne į valstybės narės ir atitinkamos trečiosios valstybės, bet į šių dviejų valstybių sistemų operatorių išankstinį susitarimo sudarymą, nes tokia nuostata siekiama apeiti arba ja apeinamas draudimas valstybėms narėms prisiimti tarptautinius įsipareigojimus trečiosioms valstybėms.

II – Faktinės ir teisinės aplinkybės

9. Reikšmingos faktinės aplinkybės, kuriomis remiantis pateikti *Consiglio di Stato* klausimai, yra tokios.

10. *Green Network SpA*⁷, kuri parduoda elektros energiją, pagal 2005 m. birželio 2 d. tiekimo sutartį su *Aar e Ticino SA di Elettricità* importavo iš Šveicarijos į Italiją 873 855 MWh elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių⁸.

11. Italijoje elektros energijos importas iš esmės priklauso nuo to, ar gamintojas laikosi pareigos, skirtos žaliosios elektros energijos naudojimui skatinti. Iš tiesų iš 1999 m. kovo 16 d. Įstatyminio dekreto Nr. 79 dėl Direktyvos 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių įgyvendinimo (*decreto legislativo n. 79 – Attuazione della direttiva 96/92/CE recante norme comuni per il mercato interno dell'energia elettrica*)⁹ 11 straipsnio 1 ir 3 dalių matyti, kad operatoriai, kurie pagamino ar importavo elektros energiją, turi pareigą į nacionalinę sistemą kitais metais pateikti

5 — Bendrijos vardu sudarytas, aprobuotas ir 1972 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2840/72 (OL L 300, p. 188; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 104) patvirtintas susitarimas, iš dalies pakeistas 2000 m. spalio 25 d. EB ir Šveicarijos jungtinio komiteto sprendimu Nr. 1/2000 (OL L 51, p. 1, toliau – laisvosios prekybos susitarimas).

6 — Pagal šį straipsnį laisvosios prekybos „susitarimas neklaido taikyti prekių importo, eksporto ar tranzito draudimų arba apribojimų, jei jie yra pateisinami visuomenės dorovės, viešosios tvarkos arba visuomenės saugumo, žmonių, gyvūnų ar augalų sveikatos bei gyvybės apsaugos, nacionalinių meno, istorijos ar archeologijos vertybių apsaugos bei pramoninės ir komercinės nuosavybės apsaugos sumetimais, taip pat neklaido taikyti su auksu ir sidabru susijusių taisyklių. Tačiau tokie draudimai ar apribojimai neturi būti savavališkos diskriminacijos priemonė ar užslėptas Susitariančiųjų Šalių tarpusavio prekybos apribojimas“.

7 — Toliau – *Green Network*.

8 — Toliau – žalioji elektros energija.

9 — GURI, Nr. 75, 1999 m. kovo 31 d.; toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 79.

jėgainėse, pradėjusiose veikti ar padidinusiose savo gamybą po minėto dekreto įsigaliojimo, pagamintos žaliosios elektros energijos kvotą, numatant galimybę nevykdyti šios pareigos pateikus sertifikatą, patvirtinantį, kad pagamintos ar importuotos žaliosios elektros energijos kvota buvo pateikta į nacionalinę sistemą, arba nusipirkus žaliuosius sertifikatus iš nacionalinės sistemos operatoriaus, kuris nuo 2005 m. lapkričio 1 d. vadinamas *Gestore dei Servizi Energetici – GSE SpA*¹⁰.

12. Tačiau žaliosios elektros energijos importuotojas nuo šios pareigos gali būti atleistas 1999 m. lapkričio 11 d. Ministro dekreto 4 straipsnio 6 dalyje ir 2003 m. gruodžio 29 d. Įstatyminio dekreto Nr. 387 dėl Direktyvos 2001/77 įgyvendinimo (*decreto legislativo n. 387 – Attuazione della direttiva 2001/77*)¹¹ 20 straipsnio 3 dalyje nustatytais sąlygomis.

13. Pirmojoje iš šių dviejų nuostatų nustatyta:

„<...> Įstatyminio dekreto Nr. 79 11 straipsnio 1 <...> [dalyje] nustatyta pareiga gali būti įvykdyta importuojant visą ar dalį elektros energijos, pagamintos atsinaujinančius išteklius naudojančiose jėgainėse, pradėjusiose veikti nuo 1999 m. balandžio 1 d., jei šios jėgainės veikia užsienio valstybėse, kurios taiko analogiškas atsinaujinančių energijos išteklių skatinimo priemones, pagrįstas rinkos mechanizmais, pripažįstančiais tokias pačias galimybes Italijoje veikiančioms jėgainėms. Tokiu atveju 3 dalyje nurodytas prašymas pareigą turinčio asmens pateikiamas kartu su jėgainėje pagamintos elektros energijos pirkimo sutartimi ir leidimu pateikti šią elektros energiją į nacionalinę elektros energijos sistemą. Visi duomenys turi būti patvirtinti pagal [1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos] direktyvos 96/92/EB [dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių¹²] 20 straipsnio 3 dalį valstybėje, kurioje yra jėgainė, paskirtos valdžios institucijos. Europos Sąjungai nepriklausančių valstybių atveju prašymas tvirtinamas, jei nacionalinės sistemos operatorius ir vietos valdžios analogiška institucija sudarė sutartį, kurioje nustatyta reikalingų patikrinimų tvarka.“

14. Įstatyminio dekreto Nr. 387 20 straipsnio 3 dalyje kitokiomis sąlygomis pratęstas atleidimas nuo pareigos pirkti žaliuosius sertifikatus, tačiau išliko skirtumas tarp importo iš valstybės narės ir importo iš trečiosios valstybės.

15. Tuo atveju, kai elektros energija importuojama iš valstybės narės, importuotojas gali būti atleistas nuo pareigos, jeigu jis pateikia kilmės garantijos patvirtintą kopiją, išduotą pagal Direktyvos 2001/77 5 straipsnį, kuriame nustatyta:

„1. Valstybės narės ne vėliau kaip iki 2003 m. spalio 27 d. užtikrina, kad [žaliosios] elektros <...> kilmė iš esmės galėtų būti garantuojama, kaip apibūdinta šioje direktyvoje, pagal objektyvius, skaidrius ir nediskriminacinius kriterijus, nustatytus kiekvienoje valstybėje narėje. Jos užtikrina, kad tokio pobūdžio kilmės garantija būtų išduodama atsiliepiant į prašymą.

<...>

3. Kilmės garantija:

- nurodo energijos šaltinį, iš kurio pagaminta elektra, gamybos datas ir vietą, o dėl hidroenergijos įrenginių – jų pajėgumą,
- padeda elektros energijos iš atsinaujinančių energijos šaltinių gamintojams parodyti, kad jų parduodama elektros energija yra pagaminta iš atsinaujinančių energijos šaltinių pagal šią direktyvą.

10 — Toliau – GSE.

11 — GURI, Nr. 25, paprastasis priedas, 2004 m. sausio 31 d.; toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 387.

12 — OL L 27, 1997, p. 20; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 3.

4. Tokios kilmės garantijos, išduotos pagal šio straipsnio 2 dalį, turėtų būti valstybių narių savitarpiskai pripažįstamos išimtinai kaip šio straipsnio 3 dalyje nurodytų dalykų įrodymas. <...>

5. Valstybės narės ar kompetentingos institucijos nustato atitinkamus mechanizmus, užtikrinančius, kad kilmės garantijos būtų tikslios ir patikimos <...>

<...>“

16. Tuo atveju, kai elektros energija importuojama iš trečiosios valstybės, operatoriai gali būti atleisti nuo pareigos, jeigu susitarimas dėl kilmės garantijų pripažinimo sudaromas tarp Gamybos ministerijos ir Aplinkos ir teritorijos apsaugos ministerijos, viena pusė, ir atitinkamos trečiosios valstybės kompetentingos ministerijos, kita pusė.

17. Toks susitarimas, pavadintas „Susitarimo memorandumu“, buvo sudarytas 2007 m. kovo 6 d. tarp minėtų Italijos ministerijų ir Šveicarijos Konfederacijos federalinio aplinkos, transporto, energetikos ir susisiekimo departamento. Šiuo susitarimu numatytas abipusis kilmės garantijų pripažinimas, kiek tai susiję su nuo 2006 m. importuojama elektros energija, o tais metais Šveicarijos Konfederacija priėmė teisės aktus, atitinkančius Direktyvos 2001/77 nuostatas.

18. Būtent remdamasi minėtomis nuostatomis, visų pirma Įstatyminio dekreto Nr. 387 20 straipsnio 3 dalimi, *Green Network* paprašė GSE atleisti nuo pareigos pirkti žaliuosius sertifikatus už 2006 m. pagal 1999 m. Įstatyminio dekreto Nr. 79 11 straipsnį, kiek tai susiję su 2005 m. importuotos elektros energijos kiekiu.

19. 2006 m. liepos 7 d. sprendimu GSE atmetė šį prašymą motyvuodama tuo, kad 2005 m. Italijos Respublika ir Šveicarijos Konfederacija dar nebuvo sudariusios minėtoje 20 straipsnio 3 dalyje nurodytos sutarties. Be to, GSE įpareigojo *Green Network* nupirkti 378 žaliuosius sertifikatus už bendrą 2 367 792 eurų sumą.

20. Kadangi *Green Network* neįvykdė savo pareigos, *Autorità per l'energia elettrica e il gas* 2011 m. sausio 21 d. sprendimu skyrė jai 2 466 450 eurų administracinę baudą; dėl jos *Green Network* pateikė skundą *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Lombardijos regioninis administracinis teismas).

21. Atmetus šį skundą, *Green Network* pateikė apeliacinį skundą *Consiglio di Stato*, o šiai kilo abejonių dėl galimybės valstybėms narėms prisiimti tarptautinius įsipareigojimus dėl kilmės garantijų pripažinimo, kai Sąjunga patvirtino vidaus priemones.

III – Prejudiciniai klausimai

22. Šiomis aplinkybėmis ir siekdama išsklaidyti abejones *Consiglio di Stato* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar SESV 3 straipsnio 2 daliai ir SESV 216 straipsniui, pagal kuriuos sudaryti tarptautinius susitarimus priklauso Sąjungos išimtinai kompetencijai, kai jų sudarymas yra numatytas Sąjungos įstatymo galią turinčiame akte arba yra būtinas, kad Sąjunga galėtų naudotis savo vidaus kompetencija, arba gali daryti poveikį bendroms taisyklėms ar pakeisti jų taikymo sritį, ir dėl to teisę sudaryti su trečiosiomis valstybėmis susitarimą, turintį įtakos bendrosioms taisyklėms ar keičiantį jų taikymo sritį arba turintį įtakos sričiai, kuri reglamentuojama tik Sąjungos teisės ir priklauso išimtinai Sąjungos kompetencijai, turi tik pati Sąjunga ir šios teisės nei kartu, nei atskirai neturi valstybės narės, taip pat minėtam Direktyvos 2001/77 <...> 5 straipsniui

prieštarauja nacionalinės teisės nuostata (Įstatyminio dekreto Nr. 387 <...> 20 straipsnio 3 dalis), pagal kurią trečiųjų valstybių išduotos kilmės garantijos pripažįstamos, jei šiuo klausimu sudarytas tarptautinis susitarimas tarp Italijos valstybės ir trečiosios valstybės?

2. Ar minėtoms Sąjungos teisės normoms prieštarauja minėti nacionalinės teisės aktai tuo atveju, kai trečioji valstybė yra Šveicarijos Konfederacija, kuri su <...> Sąjunga saistoma <...> laisvosios prekybos susitarimo?
3. Ar pirmajame klausime nurodytoms Sąjungos teisės normoms prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, įtvirtinta 1999 m. lapkričio 11 d. Ministro dekreto 4 straipsnio 6 dalyje, pagal kurią elektros energijos importo iš <...> Sąjungai nepriklausančių valstybių atveju prašymas tvirtinamas, jei nacionalinės sistemos operatorius ir vietos valdžios analogiška institucija sudarė sutartį, kurioje nustatyta reikalingų patikrinimų tvarka?
4. Ar minėtoms Sąjungos teisės normoms prieštarauja minėti nacionalinės teisės aktai konkrečiai tuo atveju, kai 1999 m. lapkričio 11 d. Ministro dekreto 4 straipsnio 6 dalyje nurodytas susitarimas yra išimtinai nerašytinis susitarimas, kuris niekada nebuvo įtrauktas į oficialų aktą ir kurį patvirtina tik pareiškėja [pagrindinėje byloje], negalinti pateikti tikslios informacijos apie jį?“

IV – Analizė

A – Pirminės pastabos

23. Prieš pradėdant konkrečiau nagrinėti kiekvieną iš keturių klausimų, kuriuos pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikia, pirma, apsvarstyti, ar jie yra priimtini, ir, antra, išsklaidyti abejones, kurios pirmuoju klausimu keliamos dėl *ratione temporis* taikytinų Sąjungos teisės nuostatų nustatymo.

1. Klausimų priimtinumai

24. Man kyla abejonių dėl klausimų priimtumo, nes juos vertinant kartu matyti, kad *Consiglio di Stato* savo sprendimą grindė dviem prielaidomis, ir vieną, ir kitą laikydama galimomis, kurios susijusios su nacionaline teise, taikytina pagrindinėje byloje dėl, kaip minėta, 2005 m. importo, už kurį žalieji sertifikatai atitinkamai turėjo būti nupirkti 2006 metais. Du pirmieji klausimai grindžiami Įstatyminio dekreto Nr. 387 nuostatomis, kuriomis siekiama perkelti Direktyvą 2001/77, o du paskutiniai klausimai, priešingai, paremti tuo, kad vis dar reikia taikyti 1999 m. lapkričio 11 d. Ministro dekreto nuostatas.

25. Manau, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, įvertinęs dvi alternatyvas, laikydamasis teisės aktų taikymo laiko atžvilgiu principų savo nacionalinėje teisėje, turėjo nustatyti nuostatą, galiojusią klostantis pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms, o to nepadarius prieš kreipiantis į Teisingumo Teismą, gali būti laikoma, kad klausimai yra hipotetiniai.

26. Tačiau per teismo posėdį Italijos vyriausybė nurodė, ir niekas tam neprieštaravo, kad pagal Įstatyminio dekreto Nr. 387 11 straipsnio 13 dalį šiuo dekretu nustatyta nauja kilmės garantijų sistema buvo visiškai pakeista ankstesnė 1999 m. lapkričio 11 d. Ministro dekretu nustatyta sistema, be to, šis ministro dekretas aiškiai buvo panaikintas 2005 m. spalio 24 d. dekretu.

27. Todėl manau, kad reikia atsakyti į du pirmuosius klausimus, o į kitus du klausimus nereikia atsakyti, nes jie grindžiami netaikytinomis nuostatomis.

28. Taigi atsakydamas į trečiąją klausimą toliau jį tik papildomai nagrinėsiu, o ketvirtasis klausimas, kuris iš tikrųjų susijęs ne su Sąjungos teisės aiškinimu, o su įrodymu, kad pagal nacionalinę teisę yra sudaryta sutartis, bet kuriuo atveju man atrodo akivaizdžiai nepriimtinas.

2. Taikytina Sąjungos teisė

29. Kadangi pagrindinės bylos faktinės aplinkybės įvyko 2005 m., SESV nuostatos, kuriomis remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, yra netaikytinos.

30. Tačiau nuoroda į Sąjungos teisės nuostatas, kurios tik vėliau tapo taikytinos, nereiškia, kad klausimai yra nepriimtini, juos Teisingumo Teismas turi performuluoti.

31. Iš tiesų pagal nusistovėjusią teismo praktiką siekdamas tinkamai atsakyti į teismo pateiktą prejudicinį klausimą Teisingumo Teismas gali manyti reikalinga atsižvelgti į Sąjungos teisės nuostatas, kurių nacionalinis teismas nenurodė savo klausimo formuluotėje¹³.

32. Pagal šią teismo praktiką Teisingumo Teismas patvirtino galįs atsakyti į prejudicinį klausimą, kuriame nurodytos nagrinėjamos bylos faktinėms aplinkybėms netaikytinos nuostatos, atsižvelgdamas į nuostatas, galiojusias tuo metu, kai klostėsi šios aplinkybės¹⁴.

33. Todėl manau, kad klausimų priimtinumui neturi įtakos aplinkybė, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė SESV 3 straipsnio 2 dalį ir SESV 216 straipsnį, kurie įsigaliojo vėliau, nei susiklostė faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje, taigi, juos reikia performuluoti. Ši išvada darytina juo labiau dėl to, kad atitinkamomis nuostatomis buvo tik kodifikuota, nors ir iš dalies, ankstesnė teismo praktika dėl Sąjungos tarptautinės kompetencijos, kuri suformuota, be kita ko, minėtu Sprendimu *AETR*.

B – Dėl pirmojo klausimo

34. Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 2001/77 5 straipsniu Sąjungai suteikta išimtinė kompetencija sudaryti su trečiosiomis valstybėmis susitarimą dėl kilmės garantijų pripažinimo ir ar ši išimtinė kompetencija draudžia nacionalinės teisės nuostatą, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, pagal kurią nacionalinėje žaliosios energijos rėmimo sistemoje, kiek tai susiję su iš trečiosios valstybės importuota žaliaja elektros energija, elektros energijos tiekėjai gali būti atleisti nuo pareigos įsigyti žaliuosius sertifikatus, jeigu valstybė narė ir atitinkama trečioji valstybė iš anksto sudarė susitarimą dėl kilmės garantijų pripažinimo.

1. Taikytini principai

35. Siekiant atsakyti į pirmąjį klausimą, reikia priminti, kad aplinkos apsauga priklauso pasidalijamajai arba konkuruojančiai Sąjungos ir valstybių narių kompetencijai.

13 — Žr., be kita ko, 2013 m. kovo 7 d. Sprendimą *Efir* (C-19/12, 26 ir 27 punktai ir juose nurodyta teismo praktika) ir 2013 m. balandžio 25 d. Sprendimą *Jyske Bank Gibraltar* (C-212/11, 38 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

14 — 2011 m. gruodžio 8 d. Sprendimas *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* (C-157/10, Rink. p. I-13023, 17–21 punktai).

36. Ši taisyklė, šiuo metu aiškiai įtvirtinta SESV 4 straipsnio 2 dalies e punkte, išplaukė jau iš teisės aktų, galiojusių klostantis pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms¹⁵. Nors EB 175 straipsniu, siejama su EB 174 straipsnio 2 dalimi, Sąjungai aiškiai buvo suteikta išorės kompetencija aplinkos srityje¹⁶, EB 174 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje buvo nustatyta, kad į derinimo priemones įtraukiama apsaugos sąlyga, leidžianti valstybėms narėms dėl neekonominių aplinkos priežasčių imtis laikinųjų priemonių. EB 176 straipsnis leido valstybėms narėms toliau laikytis ar imtis griežtesnių apsaugos priemonių, jeigu jos atitiko EB sutartį ir jei apie jas buvo pranešta Europos Komisijai.

37. Kadangi Sąjunga iš esmės naudoja pasidalijamąją kompetenciją aplinkos apsaugos srityje, reikia patikrinti, ar Direktyva 2001/77 jos reguliuojamoje srityje ši kompetencija, taikant minėtame Sprendime *AETR* nustatytus principus, buvo pripažinta išimtinė ir atimtos bet kokios valstybių narių teisėkūros galios prieš jomis pasinaudojant.

38. Kaip Teisingumo Teismas nusprendė šiame sprendime, Bendrijos kompetencija sudaryti tarptautinius susitarimus gali kilti ne tik iš ją aiškiai suteikiančių EEB sutarties nuostatų; ji taip pat numanoma gali būti kildinama iš kitų šios sutarties nuostatų ir iš Bendrijos institucijų aktų, priimamų šių nuostatų pagrindu¹⁷. Teisingumo Teismas pirmiausia konstatavo, kad „kiekvieną kartą, kai įgyvendinama Sutartyje numatyta bendrąją politiką Bendrija *kuria nors forma* įtvirtina bendras taisykles, valstybės narės, veikdamos atskirai ar kartu, nebeteri teisės prisiimti šioms taisyklėms *poveikį turinčių* įsipareigojimų pagal susitarimus su trečiosiomis valstybėmis“¹⁸. Jis pridūrė, kad „nustatydama šias bendras taisykles tik Bendrija gali prisiimti ir vykdyti sutartinius įsipareigojimus trečiųjų valstybių atžvilgiu visoje Bendrijos teisinės sistemos taikymo srityje“¹⁹.

39. Taigi išorės ir vidaus kompetencijų paralelizmo principas, įtvirtintas minėtame Sprendime *AETR*, yra taikomas, jei Sąjunga priimdama bendras taisykles, įskaitant taisykles bendrajai politikai nepriskirtose srityse²⁰, iš anksto pasinaudojo kompetencija ir jei valstybės veiksmais daromas poveikis bendroms taisyklėms.

40. Poveikio bendroms taisyklėms sąvoka, kuri yra minėto Sprendimo *AETR* doktrinos esmė, buvo vėliau patikslinta Teisingumo Teismo sprendimuose ir nuomonėse.

41. Ši sąvoka visuomet buvo suvokiama kaip neutrali arba objektyvi ta prasme, kad teismo praktikoje nereikalaujama, kad būtų prieštaravimų tarp bendrų taisyklių ir tarptautinių įsipareigojimų²¹.

42. Tačiau būta tam tikrų šios sąvokos pakeitimų, kurie buvo padaryti trimis pagrindiniais etapais.

43. Pirmame etape Teisingumo Teismas, pripažindamas numanomą Bendrijos išimtinę išorės kompetenciją, įpareigojančią valstybes nares susilaikyti nuo veiksmų, jei išnagrinėjus aptariamas atitinkamų sričių bendras taisykles ir tarptautinius įsipareigojimus matyti, kad, nors ir nevisiškai, jos sutampa, atrodo, suteikė plataus aiškinimo galimybę.

15 — Šiuo klausimu žr. 2009 m. spalio 1 d. Sprendimą *Komisija prieš Tarybą* (C-370/07, Rink. p. I-8917, 49 punktas); 2010 m. kovo 9 d. Sprendimą *ERG ir kt.* (C-378/08, Rink. p. I-1919, 55 punktas); 2011 m. kovo 8 d. Sprendimą *Lesoochranárske zoskupenie* (C-240/09, Rink. p. I-1255, 31 punktas); 2012 m. kovo 29 d. sprendimus *Komisija prieš Lenkiją* (C-504/09 P, 79 punktas) ir *Komisija prieš Estiją* (C-505/09 P, 81 punktas).

16 — Žr. minėto Sprendimo *Lesoochranárske zoskupenie* 35 punktą.

17 — Minėto Sprendimo *AETR* 16 punktas.

18 — Ten pat, 17 punktas. Išskirta mano.

19 — Ten pat, 18 punktas.

20 — Žr. 1993 m. kovo 19 d. Nuomonę 2/91 (Rink. p. I-1061, 11 punktas).

21 — Žr. 2005 m. liepos 14 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-433/03, Rink. p. I-6985, 45 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

44. Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *AETR* yra nurodęs, kad nagrinėjamos sritys pateko „į Reglamento [(EEB)] Nr. 543/69²² *taikymo sritį*“²³ ir kad iš to kylanti Bendrijos kompetencija panaikino „konkuruojančios valstybių narių kompetencijos galimybę, nes *bet kokia* iniciatyva, kurios imamasi veikiant atskirai nuo Bendrijos institucijų, yra nesuderinama su vientisa bendra rinka ir vienodu Bendrijos teisės taikymu“²⁴.

45. Remdamasis šia teismo praktika, Teisingumo Teismas minėtoje Nuomonėje 2/91 pažymėjo, kad „nors nėra jokio prieštaravimo tarp [Tarptautinės darbo organizacijos] konvencijos [Nr. 170 dėl saugos naudojant darbe cheminius produktus] ir direktyvų, [patenkančių į šios konvencijos III dalimi reglamentuojamas sritis], nuostatų, vis dėlto reikia pripažinti, kad [minėtos] konvencijos <...> III dalies reglamentuojamos sritis *didžiąją dalį jau reglamentuoja* nuo 1967 m. laipsniškai priimamos Bendrijos taisyklės siekiant vis išsamesnio suderinimo, skirto, pirma, prekybos kliūtims, kylančioms dėl valstybių narių teisės aktų skirtumų, pašalinti ir, antra, kartu gyventojų bei aplinkos apsaugai užtikrinti“²⁵.

46. Antrame etape Teisingumo Teismas, taikydamas išorės ir vidaus kompetencijų paralelizmo principą esant trimis konkrečioms kriterijoms, atrodo, pasirinko siauresnę poveikio bendroms taisyklėms sąvokos sampratą. 1994 m. lapkričio 15 d. Nuomonėje 1/94²⁶ dėl Bendrojo susitarimo dėl prekybos paslaugomis ir Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba, Teisingumo Teismas, pažymėjęs, kad „Bendrijos išimtinė išorės kompetencija *ipso facto* nekyla iš jos teisės nustatyti vidaus taisyklės“²⁷ ir kad „Bendrijos išorės kompetencija tampa išimtinė tik jeigu bendros taisyklės buvo nustatytos vidaus lygmeniu“²⁸, taip pat konstatavęs, kad „*visiems* su transportu susijusiems klausimams dar netaikomos bendros taisyklės“²⁹, nusprendė, kad Bendrija įgyja išimtinę išorės kompetenciją, jei savo vidaus teisėkūros aktuose įtvirtino nuostatas dėl režimo, taikytino trečiųjų valstybių nacionaliniams subjektams, arba savo institucijoms aiškiai suteikė teisę derėtis su trečiosiomis valstybėmis“³⁰, arba jei Bendrija „yra pasiekusi *visišką* suderinimą“³¹.

47. Ši samprata, kuri buvo patvirtinta, netgi išplėtotą, 2002 m. lapkričio 5 d. vadinamuosiuose „atviro dangaus“ sprendimuose³², yra siauresnė, nes nepakanka nustatyti, kad bendromis taisyklėmis ir ketinamu sudaryti tarptautiniu susitarimu reglamentuojama gana didelė tos pačios srities dalis.

48. Trečiame etape, kuris prasidėjo priėmus minėtą Nuomonę 1/03 dėl Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo³³, atrodo, kad Teisingumo Teismas, apibendrinęs savo praktiką, grįžo prie platesnės poveikio bendroms taisyklėms sąvokos sampratos. Jis visų pirma pabrėžė, kad ir minėtoje Nuomonėje 1/94, ir minėtuose „atviro dangaus“ sprendimuose nurodytos trys prielaidos yra tik „pavyzdžiai“³⁴, kurie buvo pateikti konkrečiais atvejais.

22 — 1969 m. kovo 25 d. Tarybos reglamentas dėl tam tikrų su kelių transportu susijusių socialinių teisės aktų suderinimo (OL L 77, p. 49).

23 — 30 punktas. Išskirta mano.

24 — 31 punktas. Išskirta mano.

25 — 25 punktas. Išskirta mano. Teisingumo Teismas vėliau ne kartą yra vartojęs formuluotę „srities didžiąją dalį jau reglamentuoja“ „Bendrijos“ ar „bendros“ taisyklės (žr. 2006 m. vasario 7 d. Nuomonę 1/03 (Rink. p. I-1145, 126 punktas); taip pat žr. 2002 m. lapkričio 5 d. Sprendimą *Komisija prieš Austriją* (C-475/98, Rink. p. I-9797, 97 punktas), 2005 m. birželio 2 d. Sprendimą *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-266/03, Rink. p. I-4805, 43 punktas) ir minėtą Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (45 punktas).

26 — Rink. p. I-5267.

27 — 77 punktas.

28 — Žr. ankstesnę išnašą.

29 — Žr. ankstesnę išnašą. Išskirta mano.

30 — 95 punktas.

31 — 96 punktas. Išskirta mano.

32 — Sprendimai *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (C-466/98, Rink. p. I-9427); *Komisija prieš Daniją* (C-467/98, Rink. p. I-9519); *Komisija prieš Švediją* (C-468/98, Rink. p. I-9575); *Komisija prieš Suomiją* (C-469/98, Rink. p. I-9627); *Komisija prieš Belgiją* (C-471/98, Rink. p. I-9681); *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-472/98, Rink. p. I-9741); minėtas Sprendimas *Komisija prieš Austriją* ir Sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (C-476/98, Rink. p. I-9855).

33 — 2007 m. spalio 30 d. pasirašyta konvencija, kuri Bendrijos vardu buvo patvirtinta 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimu 2009/430/EB (OL L 147, 2009, p. 1).

34 — Minėtos Nuomonės 1/03 121 punktas.

„Pasisakydamas bendromis frazėmis“³⁵ Teisingumo Teismas pripažino Bendrijos išimtinę kompetenciją tuo atveju, kai valstybių narių vykdomas susitarimo sudarymas yra nesuderinamas su vientisa bendra rinka ir vienodu Bendrijos teisės taikymu³⁶, ir pažymėjo, jog nebūtina, kad tarptautinio susitarimo ir Bendrijos teisės aktų reglamentuojamos sritys visiškai sutaptų³⁷.

49. Be to, Teisingumo Teismas pateikė analizės metodą, leidžiantį nustatyti, ar formuluotėje „sritis, kurios didžiąją dalį jau reglamentuoja Bendrijos taisyklės“ nurodytas kriterijus yra patenkinamas, nurodęs, kad reikia analizuoti ne tik nagrinėjamų taisyklių *apimtį*, bet ir jų *pobūdį* bei *turinį*, ir priminęs, kad svarbu atsižvelgti ne tik į dabartinę Bendrijos teisės padėtį atitinkamoje srityje, bet ir į jos raidos perspektyvas, jeigu jas galima numatyti atliekant šią analizę³⁸.

50. Galiausiai jis pažymėjo, kad svarbu užtikrinti vienodą ir darnų Bendrijos taisyklių taikymą bei gerą jomis nustatytos sistemos veikimą, kad būtų išsaugotas visiškas Bendrijos teisės veiksmingumas³⁹.

51. Taigi atsižvelgiant į nurodytas sąlygas, kuriomis Sąjunga įgyvendindama savo vidaus kompetenciją įgyja išimtinę išorės kompetenciją, taikant Teisingumo Teismo pateiktą analizės metodą reikia išsiaiškinti, pirma, ar Sąjunga priėmė bendras taisykles dėl kilmės garantijų, ir, jei taip, tai kokiu mastu, ir, antra, ar šioms taisyklėms gali daryti poveikį Italijos Respublikos priimtos nuostatos, kuriomis numatytas susitarimo dėl kilmės garantijų pripažinimo sudarymas su Šveicarijos Konfederacija.

2. Bendros taisyklės

52. Siekiant nustatyti, kokia konkrečiai yra Sąjungos vykdomos vidaus kompetencijos apimtis ir kaip plačiai ji ja pasinaudojo, svarbu atsižvelgti ne tik į Direktyvą 2001/77, bet ir į Direktyvą 2009/28/EB⁴⁰, taip pat į numatomą Sąjungos teisės raidą.

a) Direktyva 2001/77

53. Kaip matyti iš Direktyvos 2001/77 pavadinimo, preambulės ir 1 straipsnio, joje nustačius kiekybinius atsinaujinančių energijos išteklių augimo kiekvienos valstybės narės energijos balanse rodiklius siekiama skatinti žaliąją elektros energiją elektros energijos vidaus rinkoje.

54. Išskirtini du pagrindiniai šios direktyvos bruožai.

55. Pirmasis bruožas yra tas, kad ji, kiek tai susiję su kilmės garantijomis, yra suderinimo ir abipusio pripažinimo direktyva.

56. Viena iš Direktyvoje 2001/77 numatytų priemonių siekiant plėtoti žaliosios elektros energijos gamybą yra kilmės garantijos nustatymas. Sąjungos teisės aktų leidėjas ne tik nustatė minimalias taisykles, bet ir suderino kai kuriuos šios srities aspektus bei įtvirtino abipusio pripažinimo principą. Jis visų pirma nustatė visai Sąjungai vienodą kilmės garantijos apibrėžtį⁴¹, priskiręs jai taip pat vienodą taikymo sritį⁴² Sąjungos lygmeniu. Minėtoje direktyvoje taip pat nurodyta konkreti informacija, kuri

35 — Ten pat, 122 punktas.

36 — Žr. ankstesnę išnašą.

37 — Ten pat, 126 punktas.

38 — Žr. ankstesnę išnašą.

39 — Ten pat, 128 punktas.

40 — 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, p. 16).

41 — Direktyvos 2001/77 5 straipsnis.

42 — Šios direktyvos 5 straipsnio 3 dalies antra įtrauka ir 4 dalis.

turi būti pateikiama kilmės garantijoje⁴³, be to, nustatytos bendros taisyklės dėl šią garantiją atitinkančių atsinaujinančių energijos išteklių⁴⁴. Ja valstybės narės įpareigojamos nustatyti objektyvius, skaidrius ir nediskriminacinius kilmės garantijų išdavimo kriterijus⁴⁵ ir siūloma joms paskirti kompetentingas, nuo gamybos ar skirstymo veiklos nepriklausomas institucijas tokiam išdavimui prižiūrėti⁴⁶. Valstybės narės taip pat turi užtikrinti, kad kilmės garantijos būtų tikslios ir patikimos⁴⁷. Galiausiai šia direktyva jos įpareigojamos pripažinti kitoje valstybėje narėje išduotas kilmės garantijas ir įtvirtinama Komisijos vykdoma atsisakymo pripažinti šias garantijas kontrolė⁴⁸.

57. Direktyvos 2001/77 antrasis bruožas yra tas, kad ji pagal savo pobūdį yra laikina.

58. Kaip matyti iš šios direktyvos 1 straipsnio, jos tikslas yra „*padėti pamatus* [atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo gaminant elektros energiją vidaus rinkoje] būsimai Bendrijos sistemai“⁴⁹. Joje numatyta, kad Komisija ne vėliau kaip iki 2005 m. spalio 27 d. pateikia pranešimą apie patirtį, įgytą taikant ir derinant įvairius paramos žaliajai energijai mechanizmus, prireikus kartu pateikiamas pasiūlymas dėl Bendrijos paramos schemų sistemos⁵⁰, taip pat ne vėliau kaip iki 2005 m. gruodžio 31 d. pateikia apibendrinantį pranešimą apie Direktyvos 2001/77 įgyvendinimą, prireikus Europos Parlamentui ir Tarybai kartu pateikiami papildomi pasiūlymai⁵¹. Dėl šios direktyvos laikinojo pobūdžio jos nuostatas būtina aiškinti dinamiškai, atsižvelgiant į žaliąją energiją skatinančių teisės aktų ilgalaikius tikslus ir po jos priėmimo įvykusius pokyčius. Todėl svarbu išanalizuoti bendrų taisyklių reglamentuojamą sritį atsižvelgiant į Direktyvą 2009/28.

b) Direktyva 2009/28

59. Direktyva 2001/77 buvo visiškai panaikinta nuo 2012 m. sausio 1 d. priėmus Direktyvą 2009/28, kurioje, kaip matyti iš jos 13 konstatuojamosios dalies ir 3 straipsnio, nustatyti privalomi nacionaliniai planiniai rodikliai ir jais apibrėžiama, kokią bendro energijos suvartojimo dalį turi sudaryti žalioji energija.

60. Šiuo atžvilgiu minėtame straipsnyje nurodytas tikslas, kad žaliosios energijos dalis iki 2020 m. sudarytų bent 20 % bendro galutinio Sąjungos energijos suvartojimo.

61. Atsižvelgiant į tai, Direktyvos 2009/28 3 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos b punkte bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis priemonės yra nurodytos kaip vienos iš priemonių, kurias valstybės narės gali taikyti siekdamos įvykdyti savo planinius rodiklius. Taigi, skirtingai nei Direktyvoje 2001/77, Direktyvoje 2009/28 yra papildomų su tarptautiniais santykiais susijusių nuostatų, pagal kurias leidžiama valstybėms narėms bendradarbiauti su trečiosiomis valstybėmis vykdant visų tipų bendrus projektus, susijusius su žaliosios elektros energijos gamyba, ir pagal kurias, laikantis tam tikrų šios direktyvos 9 ir 10 straipsniuose išvardytų sąlygų, gali būti atsižvelgta į iš trečiosios valstybės importuotą elektros energiją, kad būtų įvertinta, kaip laikomasi nacionalinių bendrųjų planinių rodiklių. Gana stebina, jog šioje direktyvoje numatyta net tai, kad leidus Komisijai atsižvelgiama į trečiojoje valstybėje pagamintą ir suvartotą elektros energiją, kai būtent jungiamosios

43 — Direktyvos 2001/77 5 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauka. Kilmės garantijoje turi būti nurodyta energijos šaltinis, iš kurio pagaminta elektra, gamybos datos ir vieta, o dėl hidroenergijos įrenginių – jų pajėgumas.

44 — Kaip matyti iš kartu vertinamų šios direktyvos 2 straipsnio a punkto ir 5 straipsnio 1 dalies, atsinaujinantys energijos ištekliai, dėl kurių turi būti išduota kilmės garantija, yra vėjo, saulės, geoterminė, bangų, potvynio, vandens, biologinės masės, sąvartyno dujų, nuotekų valyklų dujų ir biologinių dujų energija.

45 — Minėtos direktyvos 5 straipsnio 1 dalies pirmas sakiny.

46 — Direktyvos 2001/77 5 straipsnio 2 dalis.

47 — Šios direktyvos 5 straipsnio 5 dalis.

48 — Direktyvos 2001/77 5 straipsnio 4 dalis.

49 — Išskirta mano.

50 — Šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalis.

51 — Šios direktyvos 8 straipsnis.

linijos, kuri bus naudojama žaliajai elektros energijai eksportuoti į Sąjungą, tiesimo parengiamasis laikotarpis labai ilgas. Pagal minėtos direktyvos 39 konstatuojamąją dalį ši galimybė pateisinama didelės europinės svarbos projektais trečiojoje valstybėje, kaip antai Viduržemio jūros regiono saulės energijos planu.

62. Be to, Direktyva 2009/28 padaryti tam tikri kilmės garantijos sistemos pakeitimai, be kita ko, papildomai patikslinta jos forma ir turinys. Tačiau ji ir toliau yra tik įrodinėjimo priemonė.

c) Numatoma Sąjungos teisės raida

63. Kiek tai susiję su tikslu plėsti žaliosios energijos dalį, pažymėtina, kad žaliosios energijos gamybos skatinimas Sąjungoje yra Sąjungos lygmeniu pripažintas pagrindinis tikslas. Todėl 2014 m. sausio 22 d. Komisijos komunikate⁵² žaliosios energijos dalies iki 2030 m. padidėjimas bent iki 27 % yra vienas pagrindinių tikslų, dėl kurio sutarta Sąjungos lygiu ir kurį pasiekti padės nauja valdymo sistema, grindžiama nacionalinių energetikos planų įgyvendinimu. Įdomu pažymėti, kad privalomo rodiklio nustatymas Sąjungos lygiu reiškia naują bendresnę, nuoseklesnę ir labiau suderintą požiūrį į žaliosios energijos skatinimą.

64. Galiausiai atlikus Direktyvos 2001/77 ir Direktyvos 2009/28 bei numatomų Sąjungos teisės pokyčių analizę galima konstatuoti, kad visa kilmės garantijos sritis, kaip viena pagrindinių žaliosios energijos skatinimo Sąjungoje priemonių, gana išsamiai jau sureguliuota Sąjungos teisės aktais.

65. Telieta nustatyti, ar Italijos Respublikos vienašališkais veiksmais daromas poveikis šią sritį reglamentuojančioms bendroms taisyklėms.

3. Valstybės veiksmai, kuriais daromas poveikis bendroms taisyklėms

66. Neginčytina, kad Įstatyminio dekreto Nr. 387 20 straipsnio 3 dalimi, kuria siekiama, jog „<...> importuojamos [žaliosios] elektros kilmė iš esmės būtų garantuojama, kaip apibūdinta Direktyvos 2001/77 5 straipsnyje“, ir pagal kurią atleidžiama nuo pareigos pirkti žaliuosius sertifikatus elektros energijai, importuojamai iš trečiosios valstybės, jeigu su šia valstybe sudarytas susitarimas, šiam susitarimui priskiriama lygiai tokia pat materialinė sritis kaip ir priskirtoji šiai direktyvai. Be to, reikia konstatuoti, kad ketinamo sudaryti susitarimo ir minėtos direktyvos atitinkamų sričių sutapimą patvirtina aiški nacionalinio įstatymo teksto nuoroda į šios direktyvos 5 straipsnio nuostatas.

67. Žinoma, Direktyvos 2001/77 ir ketinamų sudaryti susitarimų turinys turbūt nėra nesuderinamas dėl šio įstatymo teksto paprasčiausios nuorodos į Sąjungos teisės reglamentuojamą kilmės garantiją, nes Italijos Respublika, saistoma šių dviejų dokumentų, gali laikytis vieno jų nuostatų nepažeisdama iš kito dokumento nuostatų kylančių įsipareigojimų. Tačiau jei, kaip yra šioje byloje, ketinami sudaryti tarptautiniai susitarimai patenka į bendrų taisyklių taikymo sritį ar bet kuriuo atveju į sritį, kurios didžiąją dalį šios taisyklės jau reglamentuoja, valstybės narės netenka išorės kompetencijos, net jei nėra jokio šių taisyklių ir susitarimų nesuderinamumo⁵³. Šis poveikio bendroms taisyklėms neutralumas, kaip tai suprantama minėto Sprendimo *AETR* doktrinoje, paaiškinamas poreikiu užtikrinti Sąjungos teisės vienovę ir veiksmingumą, kuriems galėtų pakenkti valstybių narių atskirai priimtoms priemonėms⁵⁴.

52 — Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl 2020–2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos (COM(2014) 15 galutinis).

53 — Žr. šios išvados 41 punktą.

54 — Šiuo klausimu žr. generalinio advokato A. Tizzano išvados byloje, kuriose priimti minėti „atviro dangaus“ sprendimai, 71 punktą.

68. Man taip pat neatrodo, kad dėl Italijos įstatyme padarytos nuorodos į Direktyvos 2001/77 5 straipsnį galima atmesti bet kokią Italijos Respublikos prisiimtų įsipareigojimų trečiųjų valstybių atžvilgiu ir Sąjungos teisės aktų nesuderinamumo galimybę. Visų pirma nėra jokios garantijos, kad pagal susitarimą kilmės garantijas bus leidžiama išduoti tik žaliajai elektros energijai, atitinkančiai šios direktyvos 2 straipsnyje įtvirtintą apibrėžtį⁵⁵.

69. Be to, manau, kad valstybės narės ir trečiosios valstybės susitarimo dėl kilmės garantijų pripažinimo sudarymas neatitinka Sąjungos žaliosios energijos plėtros politikos tikslų ir turi neigiamą poveikį Sąjungos teisės aktų veiksmingumui. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad įvestomis kilmės garantijomis, skirtomis nustatyti pagamintos elektros energijos žaliąją kilmę, siekta palengvinti žaliosios elektros prekybą elektros energijos vidaus rinkoje ir skatinti gamintojų konkurenciją, visų pirma suteikiant galimybę galutiniams vartotojams žinoti jų perkamos elektros energijos kilmę.

70. Taigi Sąjungos aplinkos ir energetikos politikos pagrindą sudarančių tikslų, kaip antai žalios aplinkai atitaisymo pirmiausia ten, kur yra žalos šaltinis, šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo mažinimo, didesnės žaliosios energijos gamybos visoje Sąjungoje, augimo ir užimtumo skatinimo valstybėse narėse, taip pat tiekimo patikimumo didinimo bei priklausomybės nuo energijos importo mažinimo, įgyvendinimas yra neatsiejamas nuo žaliosios energijos importo iš trečiųjų valstybių.

71. Valstybių narių ir trečiųjų valstybių tarptautinių susitarimų sudarymas gali kelti pavojų, kad nebus įgyvendinti šie tikslai, nes Sąjungos veiksmai aplinkos apsaugos srityje akivaizdžiai prarastų savo veiksmingumą, jei kiekviena valstybė narė galėtų laisvai nustatyti, ar ketina skatinti žaliosios elektros energijos importą iš trečiųjų valstybių, ir kiek. Kaip rašytinėse ir žodinėse pastabose pažymėjo Komisija, pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės aktais, kuriuose numatyta sudaryti tarptautinius susitarimus dėl žaliosios elektros energijos importo iš trečiųjų valstybių lengvatų pripažinimo, gali būti palengvintas žaliosios energijos importas iš šių valstybių žaliosios energijos, pagamintos valstybėse narėse, nenaudai. Be to, nors GSE per posėdį patvirtino, jog iš Šveicarijos importuota žaloji elektros energija nebuvo įskaityta į įgyvendintinus nacionalinius planinius rodiklius, valstybės narės ir trečiosios valstybės tarptautinio susitarimo sudarymas nesuteikia jokių garantijų šiuo klausimu. Papildomai reikia nurodyti, kad Įstatyminio dekreto Nr. 387 20 straipsnio 4 dalimi, kuri pridėta prie Teisingumo Teismo kanceliarijai pateiktos nacionalinės bylos medžiagos, atrodo, leidžiama įgyvendinant nacionalinius planinius rodiklius atsižvelgti į nors ir iš trečiosios valstybės importuotą žaliąją energiją, jeigu Italijos Respublikos ir atitinkamos trečiosios valstybės atsakingi ministrai sudarė susitarimą. Galiausiai primenu, kad Direktyvoje 2009/28 šis klausimas dabar reglamentuojamas koordinuojant valstybių narių veiksmus trečiųjų valstybių atžvilgiu⁵⁶.

72. Galiausiai Sąjungos priimtų bendrų taisyklių kilmės garantijos srityje pasekmių, kaip tai suprantama pagal minėtame Sprendime *AETR* įtvirtintą doktriną, ir sutarčių nuostatų dėl aplinkos apsaugos veiksmingumo bendras poveikis yra tai, kad Sąjungai suteikiama išimtinė kompetencija sudaryti su trečiosiomis valstybėmis bet kokius susitarimus dėl Direktyva 2001/77 reglamentuojamos srities, todėl valstybės narės netenka bet kokios teisės prisiimti įsipareigojimus dėl kilmės garantijų pripažinimo, nes jie gali daryti poveikį šios direktyvos nuostatomis ar pakeisti jų taikymo sritį.

73. Vis dėlto manau, kad dėl šios išvados gali būti pateikti trys prieštaravimai.

55 — Žr. šios išvados 43 išnašą.

56 — Žr. šios išvados 64 punktą.

74. Pirmasis, kurį nurodė Italijos vyriausybė, grindžiamas Direktyva 2001/77 valstybėms narėms suteiktu vaidmeniu kuriant kilmės garantijos sistemą. Įpareigojant jas nustatyti žaliosios elektros energijos kilmę užtikrinančius objektyvius, skaidrius ir nediskriminacinius kriterijus, skirti kompetentingas institucijas kilmės garantijų išdavimui prižiūrėti ir nustatyti tinkamus jų tikslumą ir patikimumą užtikrinančius mechanizmus šia direktyva buvo įtvirtinti valstybių narių „teisėkūros įgaliojimai“, kitaip tariant, jų lygiagreti kompetencija.

75. Šį pirmąjį prieštaravimą galima lengvai atmesti. Kaip ne kartą yra nusprendęs Teisingumo Teismas, direktyva gali būti laikoma bendra taisykle, kuria gali būti grindžiamas išimtinės išorės kompetencijos pripažinimas⁵⁷, o tokiu atveju valstybės narės kompetencijos netekimas gali skirtis, atsižvelgiant į direktyvos normų išsamumą ir joms suteiktą diskreciją nustatyti perkėlimo taisykles esant ribotai direktyvos įgyvendinimo kompetencijai⁵⁸. Tai, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas valstybėms narėms nustatė tam tikras pareigas, susijusias su kilmės garantijų išdavimu, netrukdo pripažinti, kad Sąjungos teisėje gana išsamiai jau suderinta visa šių garantijų sritis.

76. Antrasis prieštaravimas, galbūt tvirčiausias, grindžiamas Direktyvoje 2001/77 daromu kilmės garantijų ir žaliųjų sertifikatų skirtumu, taip pat valstybėms narėms suteikta teise nustatyti, ar elektros energijai, kurios žalioji kilmė yra įrodoma kilmės garantija, galima naudoti rėmimo mechanizmus. Italijos vyriausybės ir GSE teigimu, pagrindinėje byloje nagrinėjama sistema, kuri pagal šią direktyvą yra pagalbos schema, priskirtina minėta direktyva pripažintoms valstybių narių prerogatyvoms.

77. Šis prieštaravimas neįtikina dėl trijų priežasčių.

78. Pirma, skaitant sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad tarptautinių susitarimų, kurių sudarymas numatytas Įstatyminiame dekretu Nr. 387, taikymo sritis yra platesnė nei vien rėmimo schemų sritis, nes šiais susitarimais siekiama apskritai reglamentuoti kilmės garantijų pripažinimą, nepaisant to, ar jomis naudojamos pagalbos schemoje.

79. Antra, man atrodo, jog bendroje ir savo pobūdžiu laikinoje žaliosios energijos rėmimo priemonių sistemoje, kuri įtvirtinta Direktyvoje 2001/77, tam, kad prieš nustatant Bendrijos nuolatinę sistemą iki 2010 m. būtų įgyvendinti planiniai rodikliai, valstybėms narėms pripažinta likusi kompetencija nustatytais atvejais imtis veiksmų priimant nacionalines nuostatas, kai Sąjunga laikinai atsisakė nustatyti bendras taisykles, turi būti aiškinama taip, kad ji yra ne jų naudai numatyta kompetencijos išlyga, o Sąjungos teisės aktų leidėjo joms laikinai suteiktas leidimas įgyvendinti Sąjungos teisę. Manau, kad Sąjunga akivaizdžiai siekė įgyvendinti savo kompetenciją visoje nagrinėjamoje srityje, įskaitant kilmės garantijų taikymo srities nustatymą nacionalinių pagalbos schemų atžvilgiu, net jeigu ji laikinai joms perdavė šį klausimą.

57 — Šiuo klausimu žr. minėtą Sprendimą *AETR*, pagal kurį bendros taisyklės gali būti priimtos „nesvarbu, kokia forma“. Taip pat žr. minėtas nuomones 1/94 ir 2/91.

58 — Šiuo klausimu žr. E. Neframi daktaro disertaciją „Les accords mixtes de la Communauté européenne: aspects communautaires et internationaux“, Bruylant, 2007, kurioje teigiama, kad „taikydamos direktyvą valstybės narės vykdo ne likusią savarankišką kompetenciją, o ribotą kompetenciją. Jos netenka teisės nuspręsti, ar imtis veiksmų, tačiau pačios pasirenka jų įgyvendinimo tvarką“ (p. 50). Galima išvelti tam tikras sąsajas su kompetencijos netekimu vidaus teisėje priėmus suderinimo direktyvas. Sąjungai įgyvendinus savo vidaus kompetenciją, valstybės narės nebeturi kompetencijos vienašališkai pakeisti suderintų nacionalinių taisyklių turinio (šiuo klausimu žr. 1985 m. spalio 3 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (28/84, Rink. p. 3097, 28 punktas) ir 1988 m. birželio 14 d. Sprendimą *Dansk Denkvit* (29/87, Rink. p. 2965, 16 punktas).

80. Šiuo klausimu pagal analogiją reikia pažymėti, kad minėtoje Nuomonėje 1/03 Teisingumo Teismas, remdamasis „visa apimančiu ir darniu“⁵⁹ 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo⁶⁰, išaiškino, jog šio reglamento nuostata, kurioje daroma nuoroda į valstybių narių teisės aktus⁶¹, įgyvendinta Sąjungos teisė.

81. Trečia, valstybėms narėms pripažinti įgaliojimai susiję tik su iš kitos valstybės narės kilusios žaliosios energijos rėmimo nustatymu, todėl neatrodo, kad jos turėtų kompetenciją sudaryti tarptautinį susitarimą su trečiaja valstybe. Be to, savo išvadose, pateiktose Teisingumo Teismo dar neišnagrinėtose bylose *Essent Belgium* (C-204/12– C-208/12) ir *Ålands Vindkraft* (C-573/12), paaiškinau, kodėl tokie įgaliojimai neatitiktų pirminės teisės.

82. Trečiuoju prieštaravimu siekiama sukelti abejonių dėl realaus ir efektyvaus poveikio bendroms taisyklėms remiantis tuo, kad klostantis pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms Italijos Respublika ir Šveicarijos Konfederacija dar nebuvo sudariusios susitarimo dėl kilmės garantijų pripažinimo. Kitaip tariant, ar nacionaline nuostata, kurioje apsiribota tarptautinio susitarimo sudarymo *galimybe*, gali būti daromas poveikis bendroms taisyklėms?

83. Mano nuomone, į šį klausimą turi būti atsakyta teigiamai. Pirma, priėmus nacionalinę nuostatą, numatančią tarptautinio susitarimo sudarymą, teoriškai iš karto padaromas poveikis bendroms taisyklėms, o tai prieštarauja tam, kad valstybės narės netenka kompetencijos Sąjungai pasinaudojus savo vidaus kompetencija. Antra, dėl nacionalinės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kiltų realaus poveikio bendroms taisyklėms grėsmė, jeigu susitarimas iš tikrųjų būtų sudarytas, o tai yra pakankamas pagrindas taikyti minėto Sprendimo *AETR* doktriną.

84. Man atrodo, kad ši plati poveikio sąvokos samprata yra įtvirtinta teismo praktikoje. 2009 m. vasario 12 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją*⁶² nagrinėdamas Graikijos Respublikai pareikštą Komisijos ieškinį dėl išipareigojimų nevykdymo Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybės narės paprasta iniciatyva tarptautinėje organizacijoje gali „turėti“⁶³ įtakos Sąjungos teisės aktams, nes dėl šios iniciatyvos pradedamas procesas, galintis pasibaigti tuo, kad bus priimtos naujos normos, turinčios poveikį šiems teisės aktams⁶⁴.

85. Tokią argumentaciją pagal analogiją galima taikyti bet kuriems valstybės narės veiksams, galintiems pasibaigti tuo, kad bus priimtos tarptautinės normos, kuriomis gali būti daromas poveikis Sąjungos priimtoms bendroms taisyklėms⁶⁵.

86. Taip yra ir pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatos atveju.

87. Atmetęs šiuos įvairius prieštaravimus siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį klausimą atsakyti taip: kadangi kilmės garantijos priklauso sričiai, kurios didžiąją dalį jau reglamentuoja bendros taisyklės, po Direktyvos 2001/77 laipsniškai priimamos siekiant vis išsamesnio suderinimo, Sąjunga dėl vykdomos vidaus kompetencijos įgijo išimtinę išorės kompetenciją, draudžiančią tokias nacionalinės teisės nuostatas, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias numatytas atitinkamos valstybės narės ir trečiųjų valstybių tarptautinių susitarimų dėl kilmės garantijų pripažinimo sudarymas.

59 — 148 punktas.

60 — OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42.

61 — Turima omeny Reglamento Nr. 44/2001 4 straipsnio 1 dalis, pagal kurią: „jeigu atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta yra ne valstybėje narėje, kiekvienos valstybės narės teismų jurisdikciją nustato tos valstybės narės teisė“.

62 — C-45/07, Rink. p. I-701.

63 — 19 ir 23 punktai.

64 — 21 punktas.

65 — Šiuo klausimu žr. E. Neframi „Renforcement des obligations des États membres dans le domaine des relations extérieures“, *Revue trimestrielle de droit européen*, 2009, p. 601.

C – Dėl antrojo klausimo

88. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar dėl to, kad Sąjunga, priėmusi Direktyvą 2001/77, įgyvendino savo vidaus kompetenciją, valstybės narės netenka teisės sudaryti sutarčių su trečiosiomis valstybėmis ir tuo atveju, kai atitinkama trečioji valstybė yra Šveicarijos Konfederacija, kuri su Sąjunga saistoma laisvosios prekybos susitarimo.

89. Jeigu atsižvelgsime į klausimo formuluotę, nesunkiai rasime tinkamą atsakymą. Aplinkybė, kad Šveicarijos Konfederacija sudarė laisvosios prekybos susitarimą, neturi jokios įtakos taisyklėms, kuriomis reglamentuojamas Sąjungos ir jos valstybių narių kompetencijos pasidalijimas. Todėl, taip suprantant klausimą, atsakymas turėtų būti neigiamas.

90. Klausimas galėtų būti suprantamas ir plačiau, t. y. ar nacionalinė nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, kuria, nesant susitarimo tarp Italijos Respublikos ir Šveicarijos Konfederacijos, iš Šveicarijos kilusios žaliosios elektros energijos importuotojas įpareigojamas pirkti žaliuosius sertifikatus, atitinkančius tam tikrą importuojamos žaliosios elektros energijos kvotą, antraip taikomos sankcijos, yra suderinama su laisvo prekių judėjimo principu ir priemonių, kurių poveikis lygiavertis kiekybiniams importo apribojimams, draudimu?

91. Tačiau, kaip aiškiai matyti iš klausimų formuluočių, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nesiekė gauti paaiškinimų dėl galimo Sąjungos išorės kompetencijos išimtinumo.

92. Taip pat abejoju, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo suteiktos informacijos pakaktų Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodytoms suinteresuotosioms šalims pateikti savo pastabas dėl klausimo, kaip ką tik jį reformulavau.

93. Vis dėlto siekdamas pateikti tinkamą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateiksiu kelis paaiškinimus dėl kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti.

94. Kitose išvadose⁶⁶ nurodžiau priežastis, dėl kurių laikiausi nuomonės, kad nacionaliniai žaliosios elektros energijos importo iš kitos valstybės narės apribojimai yra valstybių narių tarpusavio prekybos diskriminaciniai ribojimai, kurie negali būti pateisinami su aplinkos apsauga susijusiais privalomaisiais reikalavimais.

95. Priešingai, manau, kad šiais reikalavimais visiškai pateisinami žaliosios elektros energijos importo iš trečiosios valstybės, kaip antai Šveicarijos Konfederacijos, ribojimai ir kad visų pirma turi būti visiškai taikomi visi 2001 m. kovo 13 d. Sprendime *PreussenElektra*⁶⁷ nurodyti motyvai.

96. Šiuo klausimu visų pirma reikia pažymėti, kad, nesant kilmės garantijų abipusio pripažinimo sistemos, trečiojoje valstybėje pagamintos elektros energijos žalioji kilmė negali būti įrodoma taip, kaip ji įrodoma valstybėje narėje pagamintos elektros energijos atžvilgiu, ir kad Šveicarijos Konfederacija, kuri ne vienus metus derasi su Sąjunga dėl dvišalio elektros energijos susitarimo⁶⁸, nedalyvauja įgyvendinant Sąjungos aplinkos politiką⁶⁹ ir kuriant energijos vidaus rinką.

97. Todėl prekybos kliūtys, galinčios atsirasti dėl pareigos pirkti žaliuosius sertifikatus, man atrodo pateisinamos pagal laisvosios prekybos susitarimo 20 straipsnį.

66 — Žr. mano išvadas minėtose bylose *Essent Belgium* ir *Ålands Vindkraft*.

67 — C-379/98, Rink. p. I-2099.

68 — Kiek matyti iš 2014 m. vasario 12 d. *Agence Europe* Nr. 11016, tolesnėms Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos deryboms gali pakenkti 2014 m. vasario 9 d. referendumas dėl iniciatyvos, pavadintos „Masinei imigracijai – ne“.

69 — Išskyrus jos dalyvavimą Europos aplinkos agentūroje ir Europos aplinkos informacijos ir stebėjimo tinkle. Šiuo klausimu žr. Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimą dėl dalyvavimo Europos aplinkos agentūroje ir Europos aplinkos informacijos ir stebėjimo tinkle (OL L 90, 2006, p. 37). Susitarimas sudarytas ir patvirtintas Bendrijos vardu 2006 m. vasario 27 d. Tarybos sprendimu 2006/235EB (OL L 90, p. 36).

D – Dėl trečiojo klausimo

98. Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar pripažinus Sąjungai išimtinę išorės kompetenciją draudžiama nacionalinė nuostata, pagal kurią trečiųjų valstybių išduotos kilmės garantijos pripažįstamos, jei susitarimas sudarytas ne tarp valstybės narės ir atitinkamos trečiosios valstybės, bet tarp valstybės narės nacionalinės sistemos operatoriaus ir trečiosios valstybės analogiškos institucijos.

99. Jau paaiškinau, kodėl šis klausimas, mano nuomone, nėra priimtinas⁷⁰. Todėl jį nagrinėsiu tik subsidiariai.

100. 1999 m. lapkričio 11 d. Ministro dekreto 4 straipsnio 6 dalyje daroma nuoroda į Italijos sistemos operatoriaus ir trečiosios valstybės analogiškos institucijos sutarties, kurioje nustatyta reikalingų patikrinimų tvarka, sudarymą.

101. Taigi susitarimas, kurį ketinama sudaryti, yra ne tarptautinis susitarimas, kaip tai suprantama tarptautinėje viešojoje teisėje, o viešosios arba privatinės teisės sutartis, sudaryta tarp elektros energijos sistemų operatorių.

102. Valstybių narių tarptautinės kompetencijos laipsniškas netekimas Sąjungai naudojantis savo vidaus kompetencija iš esmės reiškia, kad šios valstybės praranda kompetenciją sudaryti tarptautinius susitarimus dėl Sąjungos teisės aktais reglamentuojamos srities.

103. Tačiau, kalbant bendriau, vykdydamos savo kompetenciją valstybės narės turi laikytis lojalios bendradarbiavimo principo ir jį išreiškiančio vieningo atstovavimo Sąjungai tarptautiniu lygiu reikalavimo. Vadinas, jos negali apeiti Sąjungos kompetencijos išimtinumo suteikdamos įgaliojimus savo kontroliuojamiems viešiesiems ar privatiems subjektams, kuriems pavesta sudaryti sutartį su panašiu trečiosios valstybės subjektu, tarsi jos nevykdytų teisėkūros kompetencijos.

104. Todėl, kaip ir Komisija, manau, kad argumentai, pateikti atsakant į pirmąjį klausimą, gali būti taikomi nagrinėjamos nacionalinės teisės normoms.

105. Atsižvelgiant į tai, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad išimtinė išorės kompetencija, atsiradusi Sąjungai vykdant vidaus kompetenciją, atsižvelgiant į lojalios bendradarbiavimo principą, taip pat draudžia nacionalinės teisės nuostatą, kurioje daroma nuoroda ne į valstybės narės ir atitinkamos trečiosios valstybės, bet į šių dviejų valstybių sistemų operatorių išankstinį susitarimo sudarymą, nes tokia nuostata siekiama apeiti arba dėl jos apeinamas draudimas valstybėms narėms priimti tarptautinius įsipareigojimus trečiosioms valstybėms.

V – Išvada

106. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau į *Consiglio di Stato* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. Kadangi kilmės garantijos priklauso sričiai, kurios didžiąją dalį jau reglamentuoja bendros taisyklės, po 2001 m. rugsėjo 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/77/EB dėl elektros, pagamintos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, skatinimo elektros energijos vidaus rinkoje laipsniškai priimamos siekiant vis išsamesnio suderinimo, Europos Sąjunga dėl vykdomos vidaus kompetencijos įgijo išimtinę išorės kompetenciją, draudžiančią tokias nacionalinės teisės

70 — Žr. šios išvados 24–27 punktus.

nuostatas, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias numatytas atitinkamos valstybės narės ir trečiųjų valstybių tarptautinių susitarimų dėl kilmės garantijų pripažinimo sudarymas.

2. Atsakymui į pirmesnę klausimą neturi įtakos aplinkybė, kad atitinkama trečioji valstybė yra Šveicarijos Konfederacija, su kuria Europos ekonominė bendrija 1972 m. liepos 22 d. sudarė laisvosios prekybos susitarimą, Bendrijos vardu sudarytą, aprobuotą bei patvirtintą 1972 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2840/72, iš dalies pakeistą 2000 m. spalio 25 d. EB ir Šveicarijos jungtinio komiteto sprendimu Nr. 1/2000.
3. Išimtinė išorės kompetencija, atsiradusi Europos Sąjungai vykdant vidaus kompetenciją, atsižvelgiant į lojalaus bendradarbiavimo principą, taip pat draudžia nacionalinės teisės nuostatą, kurioje daroma nuoroda ne į valstybės narės ir atitinkamos trečiosios valstybės, bet į šių dviejų valstybių sistemų operatorių išankstinį susitarimo sudarymą, nes tokia nuostata siekiama apeiti arba dėl jos apeinamas draudimas valstybėms narėms prisiimti tarptautinius įsipareigojimus trečiosioms valstybėms.